

FOTOINTERPRETACJA W GEOGRAFII

24 PROBLEMY TELEGEODINFORMACJI

WARSZAWA 1994

Peter Walsh*, Donald Wratten**

Towarzystwo Stereoskopowe

The Stereoscopic Society

The Stereoscopic Society, the national society for 3-D photography enthusiasts in the United Kingdom, is the oldest such society in the World and it was celebrated its centenary in 1993.

This article describes the aims of the Society and how it provides entertainment and spreads knowledge about 3-D imagery for its 500 or so members. Its position in the international association of stereophotographers is explained.

Advice is given in this article regarding how the

stereophotographic beginner may gain experience in taking, viewing and projecting 3-D photographs, whether through membership of the Society or individually.

The article enquires whether there may be sufficient interest to establish an equivalent in Poland for all scientists and photography enthusiasts who have a common interest in taking or using stereoisimages. The Committee of the British Stereoscopic Society will be pleased to entertain any reasonable request for advice regarding the running of such organization.

Towarzystwo Stereoskopowe jest organizacją służącą „...ćwiczeniom, zabawie i rozwojowi wszystkich form stereoskopii — obrazów prezentowanych w trzech wymiarach”. Jest ono narodowym towarzystwem brytyjskim i najstarszą organizacją fotografii stereoskopowej w świecie. W roku 1993 Towarzystwo Stereoskopowe obchodziło stulecie swego powstania. Prawdopodobnie wszystkie inne organizacje tego typu (a z pewnością w krajach anglojęzycznych) powstały pierwotnie jako zagraniczne oddziały Brytyjskiego Towarzystwa Stereoskopowego.

Obecnie do Towarzystwa należy ponad 500 osób, które jako hobbyści sami wykonują zdjęcia stereoskopowe. Nie jest to najliczniejsza organizacja zrzeszająca osoby zainteresowane stereoskopią, bowiem podobne towarzystwa we Francji i Niemczech zrzeszają każde po ponad 600 osób. Jednakże liczba członków brytyjskiego

Towarzystwa stale rośnie, o czym świadczy fakt, że w ciągu ostatnich 15 lat, liczba ta podwoiła się. Członkami Towarzystwa są nie tylko Brytyjczycy ale również obcokrajowcy z Afryki Południowej, Arabii Saudyjskiej, Australii, Danii, Ekwadoru, Francji, Holandii, Kanady, Irlandii, Japonii, Malezji, Malty, Niemiec, Norwegii, Polski i Stanów Zjednoczonych. Towarzystwo skupia ludzi w różnym wieku, od młodzieży szkolnej po emerytów. Dominują mężczyźni, chociaż znajdują się w nim również kobiety, które w wielu przypadkach są doskonałymi specjalistami stereoskopii. Przykładem może być Pani Pat Whitehouse,*** która była bardzo aktywnym członkiem Towarzystwa i wysokiej klasy specjalistą fotografii stereoskopowej. Nie stawia się żadnych wymagań tym, którzy chcą przyłączyć się do Towarzystwa. Członkiem może być każdy, kto interesuje się stereoskopią. Każdy nowy członek (roczna opłata członkowska wynosi 10

* Dr Peter Walsh, członek Brytyjskiego Towarzystwa Stereoskopowego i profesor wizytujący w Katedrze Geomorfologii Uniwersytetu Śląskiego; 12 Oakwood Crescent, Winchmore Hill, London N21 1PB, England.

** Donald Wratten, przewodniczący Brytyjskiego Towarzystwa Stereoskopowego i wydawca „*Journal of 3-D Imaging*”, 10 Homefield Road, Radlett, Herts WD7 8PY, England.

*** Pani P.Whitehouse zmarła w roku 1988.

(funtów) jest od razu traktowany na pełnoprawnych zasadach członkowskich i upoważniony jest do uczestnictwa we wszelkiej działalności Towarzystwa. Nowym członkom udziela się porad i pomocy dotyczącej wykonywania i prezentacji zdjęć stereoskopowych. Towarzystwo działa także jako agencja handlowa umożliwiająca członkom zdobycie książek i podręczników z zakresu stereoskopii, materiałów do montowania slajdów, stereoskopowych aparatów fotograficznych itp. Posiada ono także bibliotekę do dyspozycji swoich członków.

Świat trójwymiarowej fotografii tworzy zamkniętą społeczność i większość wiodących jej członków spotyka się regularnie na międzynarodowych kongresach i rywalizuje na międzynarodowych zawodach slajdów stereoskopowych. Aby powiązać wspólne cele dotyczące praktyki i rozwoju stereofotografii na szczeblu międzynarodowym, została powołana Międzynarodowa Unia Stereoskopowa. Jej członkiem fundacyjnym było Towarzystwo Stereoskopowe. Towarzystwo jest także afiliowanym członkiem Unii Fotograficznej Wielkiej Brytanii, Sekcji Stereo Amerykańskiego Towarzystwa Fotograficznego i francuskiego Klubu Stereo.

Każdy członek Towarzystwa Stereoskopowego otrzymuje kwartalnik „*Stereoscopic Society Journal of 3-D Imaging*”. Do końca roku 1992 wydanych zostało 120 numerów tego pisma. Jego edycja rozpoczęła się przed 30 laty. Obecnie każdy numer liczy 32 strony. Poruszane w nim są sprawy związane z prawem autorskim, a także matematyczno-fizyczne rozważania dotyczące projekcji slajdów stereoskopowych, dużo miejsca poświęca się wszelkim nowościom technicznym związanym z uzyskiwaniem efektu stereoskopowego obrazów fotograficznych, telewizyjnych i kinowych. Pismo ilustrowane jest czarno-białymi i barwnymi stereogramami będącymi jednocześnie nagrodzonymi pracami konkursów fotografii stereoskopowej.

Niestety, prawie wcale nie publikuje się w nim artykułów dotyczących fotogrametrii i fotointerpretacji. Pomimo faktu, że wielu członków Towarzystwa to ludzie nauki, którzy używają techniki stereoskopowej w swojej codziennej pracy. Ten aspekt stereoskopii znalazł niewiele miejsca w działalności Towarzystwa. Trudno to wytłumaczyć, ale liczne wysiłki, które podejmowali autorzy przez wiele lat, aby powiązać zainteresowania amatorów stereoskopii z profesjonalnymi fotogrametrami czy też fotointerpretatorami, spotkały się z małym zainteresowaniem. Nie jest to tylko spowodowane brakiem zainteresowania tymi dziedzinami nauki ze strony amatorów stereoskopii, ale także tym, że specjaliści z zakresu fotogrametrii i fotointerpretacji mają wystarczająco duży popyt na prezentacje ich prac naukowych w ramach ich własnej dyscypliny. W ramach Towarzystwa Stereoskopowego istnieje forum zwane „Grupą Eksperymentalną i Techniczną”, która daleko odbiega od „zdjęć wakacyjnych” i rozszerza zakres stereoskopii w kierunku zagadnień mechanicznych, optycznych, elektronicznych i psychologicznych.

Dla tych członków Towarzystwa, którzy pragną do-

skonać swoją technikę fotografowania organizowane są „Pocztowe Grupy Folio”. Obecnie istnieje 10 takich grup, skupiających po około 20 członków, którzy wymieniają między sobą slajdy i zdjęcia stereoskopowe. Każdy członek takiej grupy dostarcza regularnie swoje slajdy i komentuje wysiłki fotograficzne kolegom z grupy. Slajdy z komentarzami wysyłane są do kolejnych członków grupy. Członkowie zapisują również na małych papierowych okładkach techniczne szczegóły slajdów, typ użytego aparatu fotograficznego, typ obiektywów, rodzaj filmu, odległość między obiektywami aparatu stereoskopowego lub stereoskopowymi ekspozycjami zwykłego aparatu, czas ekspozycji, datę, porę dnia, warunki pogodowe, firmę wywołującą film. Poza tym zapisuje się tam opinie dotyczące slajdów innych autorów, efektu stereoskopowego slajdów i wrażeń artystycznych. Wszystkie slajdy posiadają swój tytuł. Cały cykl przesyłania jednej serii slajdów zajmuje około 3 miesięcy. W niektórych grupach prezentacja slajdów w tym systemie jest bardzo konkurencyjna. Generalnie, wymiana i prezentacja slajdów stereoskopowych oraz opinie kolegów, nawet krytyczne, pozwalają na doskonalenie tej techniki.

Większość członków „grup folio” wykonuje slajdy używając konwencjonalnych aparatów stereoskopowych, a wycinki filmu montowane są na standardowych oprawkach stereoskopowych o wymiarze 101 × 41 mm. Jedna z grup wykorzystuje film 36 mm, z którego slajdy stereoskopowe są montowane w oprawki o wymiarze 50 × 50 mm.

Towarzystwo organizuje dwa rodzaje spotkań wszystkich członków. Między wrześniem a majem, w każdą drugą lub trzecią sobotę miesiąca odbywają się w Londynie 3 godzinne spotkania członków. Uczestniczy w nich zwykle od 50 do 100 osób, a program tych spotkań obejmuje między innymi pokazy slajdów stereoskopowych o różnej tematyce, konkursy slajdów, pokazy sprzętu stereoskopowego, aukcje, krótkie wykłady lub zajęcia warsztatowe. Atmosfera tych spotkań jest przyjacielska i sympatyczna, a w grudniu spotkania te połączone są z imprezą świąteczną. Jest to miejsce, gdzie można sprzedać swoje pomysły, wymienić doświadczenia i pochwalić się nowymi osiągnięciami w stereoskopii. Uczestnicy muszą ponosić koszty wynajęcia sali, w której odbywają się te spotkania, dlatego też uczestnictwo w tych spotkaniach odbywa się za drobną opłatą. Droższe dla członków Towarzystwa są spotkania podczas dorocznych Zjazdów. Odbywają się one podczas weekendów w różnych wypoczynkowych i atrakcyjnych, pod względem fotograficznym miejscach w Wielkiej Brytanii. Rano odbywają się wykłady, dyskusje i warsztaty, a wieczorem pokazy slajdów. We wrześniu 1993 r. Zjazd odbył się w Eastbourne, na południowym wybrzeżu Anglii. Był on włączony do Kongresu Międzynarodowej Unii Stereoskopowej. W czasie obrad zaakcentowano fakt stulecia powstania Towarzystwa Stereoskopowego.

Towarzystwo poza członkostwem honorowym nie przyznaje żadnych innych wyróżnień. Obecnie jest pięciu Członków Honorowych.

Dla tych osób, które chciałyby poszerzyć swoje wia-

domości na temat „świata stereofotografii”, najlepszym punktem wyjścia jest broszura autorstwa D.Burdera i P.Whitehouse: „*Photographing in 3-D*”. Broszura ta, bogato ilustrowana, tłumaczy jak całkowity nowicjusz może wykonać zdjęcia stereoskopowe przy użyciu pojedynczego aparatu fotograficznego i techniki „rock-and-roll” — przenoszenia ciężaru ciała z jednej nogi na drugą przy dwóch kolejnych ekspozycjach fotograficznych tego samego obiektu. Stereogram otrzymany w ten sposób przedstawia perspektywę uzyskiwaną przy normalnej obserwacji dwuocnej.

Początkujący „stereofotografowie” są początkowo zachwyceni „realizmem” swoich pierwszych fotografii, ale szybko zniechęcają się wykonywaniem zdjęć pojedynczym aparatem fotograficznym i metodą „rock-and-roll”, których rezultatem są tak zwane zdjęcia sekwencyjne. Przyczyna tego jest prosta. Żadna streopara sekwencyjna nie może nigdy tworzyć dobrej kompozycji stereoskopowej, gdy coś lub ktoś poruszy się między dwoma ekspozycjami. Tak więc poruszający się ludzie, woda, chmury, gałęzie drzew itp. psują efekt stereoskopowy.

Większość doświadczonych „stereofotografów” używa komercyjnych, 3-wymiarowych aparatów fotograficznych, które produkowane były podczas boomu stereoskopowego w latach 50-tych. Jeszcze teraz można kupić używane aparaty tego typu. Pojawiły się również na rynku automatyczne aparaty stereoskopowe. Poza tym istnieją specjalne soczewki odpowiednio rozpraszające promienie świetlne. Montuje się je przed obiektywem aparatu fotograficznego. Umożliwiają one wykonanie stereogramu na dwóch kolejnych klatkach filmu.

Młodszy „stereofotografowie” używają zwykle dwóch aparatów fotograficznych połączonych ze sobą i odpowiednio zsynchronizowanych.

Do oglądania przezroczy stereoskopowych potrzebny jest specjalny dwuobiektywowy projektor. Jest on jednak bardzo drogi. Tańszą metodą jest wykorzystanie dwóch zwykłych rzutników zaopatrzonych w odpowiednie filtry polaryzacyjne i rzutujących obraz na srebrzysty ekran. Obraz taki ogląda się przez okulary polaryzacyjne. Każde oko widzi tylko jeden z obrazów, dzięki czemu wywołwany jest w korze mózgowej efekt stereoskopowy. Przezrocza można oglądać również przez dwusoczewkowe wizjery.

Jednym z celów tej publikacji jest zachęcenie zainteresowanych fotografią stereoskopową do utworzenia w Polsce stowarzyszenia podobnego do brytyjskiego Towarzystwa Stereoskopowego. Grupa taka mogłaby działać w ramach Klubu Teledetekcji Środowiska PTG. Zainteresowani mogą się zgłaszać do Pani dr Iwony Morawieckiej (adres: Uniwersytet Śląski, Katedra Geomorfologii, ul. Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec), która jest członkiem Towarzystwa Stereoskopowego w Wielkiej Brytanii. Jeżeli grupa taka zorganizuje się w Polsce to brytyjskie Towarzystwo Stereoskopowe udzieli wszelkich rad technicznych i merytorycznych w zakresie fotografii stereoskopowej i będzie oczekiwało delegata z Polski na dorocznym zjeździe Towarzystwa Stereoskopowego.

*Przekład z języka angielskiego:
„GEOSTYLE”*

Maszynopis złożono w Redakcji: 1993.04.06.

Czy już wstąpiłeś do

KLUBU TELEDETEKCJI ŚRODOWISKA PTG ?

Członkostwo w Klubie zapewni Ci bezpłatne otrzymywanie czasopisma FOTINTERPRETACJA W GEOGRAFII, a pozostałe wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Geograficznego otrzymasz z 20% rabatem. Napisz do nas lub zadzwoń, a przyślemy Ci

DEKLARACJĘ WSTĄPIENIA DO KLUBU TELEDETEKCJI ŚRODOWISKA

Nasz adres:
KLUB TELEDETEKCJI ŚRODOWISKA PTG
ul. Krakowskie Przedmieście 30,
00-927 Warszawa
tel. 62-00-381 wew. 654; 26-17-94

